

V sredo in saboto

izbaja in velja:

za celo leto . . .	5 for.	— kr.
za pol leta . . .	2 " 70 "	
za četert leta . . .	1 " 40 "	
Po pošti:		
za celo leto . . .	6 for.	30 Kr.
za pol leta . . .	3 " 20 "	
za četert leta . . .	1 " 70 "	

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bođi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznanila

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; veče pismenke plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (stempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 29.

V Celovcu v saboto 22. aprila 1865.

Tečaj I.

Narodni dom in njegovi stavitelji.

II.

Med stavitelje narodnega doma spadajo drugič duhovniki. Bilo je 28. decembra l. 1861, ko smo v „Triesterici“ brali: „Nur keine Politik im schwarzen Gewande“, to je po našem: „Le nobene politike v črni suknji“. In „Triesterica“ se vendar prišteva liberalnim listom! To je liberalizem današnjih dni: Vse pravice sebi, drugim pa nobene! Poseben tern v peti pa so tem liberalcem politikarji v črni suknji, dukovniki, ki se prederznejo o političnih zadevah tudi kako besedo spregovoriti. „Slovenec“ pa je drugih misli: Duhovniki s mejo, duhovniki morajo naše dni tudi politizirati.

Slovenski narod se zbuja in stavlja si nov dom, v katerem bi narod naš prebival srečno in slavno. Pomagajo ta narodni dom staviti ljudje vseh stanov in vsake starosti: Slava vsem! Pa prašajte založnike slovenskih časnikov in knjig, prašajte denarničarje naših čitavnic, slovenske matice in družbe sv. Mohora, in povedali vam bojo vsi, da prvo mesto med našimi domorodci gre našim prečastitim duhovnikom. Pa ne samo da podpirajo narodne naprave, timveč duhovniki po Slovenskem tudi zvonce nosijo in veliko besedo imajo pri volitvah v srenjskih zadevah, za deželni in državni zbor. Vse to je našim liberalcem ostra sol v očeh. Pa nič ne de: Duhovniki smejo politizirati. Cerkevne in državne postave jim dajejo to pravico. Najimnitnejši, najbolj učeni, da, sveti papeži in škofje so delali in delajo politiko. Poglejmo le na Irsko, kjer se škofje možato potegujejo za pravice, tlačnih katoličanov; spominjajmo se rajnega Wisemana, ozirajmo se na sivega, 93 let starega nadškofa Vikari Hermana, pogledjmo na naše svitle škofe, ki jih je presvitli cesar n-š poklical v državno svetovavstvo. Duhovniki torej smejo politizirati.

Duhovniki pa tudi morajo politizirati. Srašna burja šumi in goni visoke valove po celi Evropi. Vojska se bije za pravo kerščansko omiko in za pravo kerščansko svobodo. In duhovniki bi svoje roke križema deržali, bi dremali in spali? „Ljudje so spali, prišel je sovražnik in prisejal ljulike med pšenico.“ Vsak duhovnik torej, ki ni najemnik in izdajavec, naj dela, kolikor le premore, na postavnem potu za pravo kerščansko politiko! Storili ste, čč. gg. duhovniki, že toliko za svoj slovenski narod, stojte mu tudi zanaprej zvesto in prijateljsko na strani; pomagajte staviti narodni dom, kateremu je podlaga in temeljni kamen že tako slavno položen.

(Konec pride.)

Matica na Slovaškem.

Naše čitatelje bode gotovo zanimalo, ako jim v kratkem popišemo skoro neverjetno delavnost slovaške „Matice“,

ktera se kakor naša imenuje „slovenska“. Posneli smo ta popis iz 3. zvezka vsega priporočanja vrednih in izverstno vredovanih „Slovanskih listov“ (Slavische Blätter).

Oholo (ošabno) postopanje Madjarov l. 1861 je zdramilo Slovake, da so se 7. junija tistega leta v historično pomenljivi zbor Šent-Martinski zbrali, da bi svoj narod nasproti zopernikom ubranili. Tedaj se je tudi misel Matičina na prvo vnela, in čez leto in dan, dne 21. avgusta 1862, je že dobila „Matica slovenska“ najviše poterjenje od Njegovega veličanstva. V postavljačem zboru, dne 4. avgusta 1863, — v katerem se je sešlo pet tisuč narodnih mož slovaškega komej dva milijona obsegajočega naroda —, je bilo že 83.901 fl. denarja podpisanega, 37.875 pa gotovega, za istino čudno in ogromno veliko za tako ubogi narod! Kako pa je Matica s temi novci gospodinjila? — Ona je

1. osnovala knjižne, umetalne in starinske zbirke;

2. izdala ta-le dela: „Letopis matice slovenske“, v katerem so popisana prejšnja književna društva Slovakov, nabrane zbirke, slovaško knjigopisje (bibliografija) od l. 1860 do tistega časa; potem je izdala dva zvezka „Slovenske čitanke“ za više šole;

3) izbrala posebne odbore za slovaški rečnik, za nabiro in natis narodnih pesem, za sestavek antologije iz starih slovaških pisateljev;

4. podpirala odgojence bistriške in iz revuške gimnazije s svotami (šumami) po 200 gld. na leto, zraven tega pa je tudi osmim juridičnim in akademičnim dijakom, nekim po 125, nekim po 50 for. v podporo dajala; pri tem je še za zidanje „narodne svetlice“ (narodnega doma) pet tisuč for. podelila, in po verhu vseh teh podpor še kakor prava mati svojega naroda tudi ubožanim osebam in celim okolicam „precej velike svote“, kakor poročnik v „Sl. L.“ pravi, posodila. Sedajna glavica znaša nad 55.000 premoženja in 3000 letnih obresti. Službe so od konca do kraja vse častne in brezplatne; najnižji prinesek po 50 soldov.

Iz tega pregleda radi poterdim, kar pisatelj v „Sl. L.“ na koncu svojega poročila pravi, da „je to stanje Matičino sijajin in v oči bodeč dokaz čudoredne (moralne) moči, ktera oživlja kakor slovaški narod in njegove voditelje, tako tudi to društvo samo.“ Mi pa tem versticam to pristavimo, da je napredek vsakega narodnega zavoda največ od nesebičnih, v edini narodni sreči svojo čast iskajočih načelnikov in od zaupanja narodnega do njih odvisen.

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele notrajno-avstrijske.

***Iz Celovca.** (Kupčija s slovenskimi knjigami.) Dozdaj je zastran imenovane kupčije govorila nekajna „Slovenija“. Grenke in terde besede naj zagovarja ona. Zdaj h koncu pa dopustite, da o tej važnej reči spregovori nekaj malega tudi „Slovenec“.

Kar slovenskih knjig v Celovcu beli svet zagleda, dobivljajo se vse po vseh knjigarnicah po ravno tistej ceni; vsi založniki dovoljujejo knjigarjem navadne odstotke, to je vsaj 25 od sto. Knjige družbe sv. Mohora, knjige Janežičeve, knjige Leonove in vse druge veljajo v Zagrebu, v Pragi, v Lvovu in povsod drugod toliko, kolikor v Celovcu. Zatorej se pa tudi hitro razprodajajo. Knjigarji jih po časopisih pridno oznanjajo in priporočajo, ljudem nemudoma in neutrudljivo na ogled pošiljajo, in tako marsikaj obvisi in se razproda. Taka bi se godila zares tudi s knjigami, ki so založene in na svitlo prišle po drugih mestih. Sv. pismo, Wolfov slovar, Prešernove in Vodnikove pesmi itd. itd. bi se gotovo za polovico več in hitreje razpečale, ko bi ne bilo treba po nje pisati v Ljubljano. Slišali smo na svoja ušesa mnogo gospodov zdihovati po njih. Pri g. Tarmanu v Celju so na svitlo prišle nove slovenske pesmi g. Ipavca; poprašujemo tri-štirikrat po njih v Celovcu, ne dobimo jih pa nikoli. In to, to je ena tistih bolezni, na katerih naše mlado slovstvo še hira. Res, narod naš je ubog, pa je tudi darežljiv, rad kupuje slovenske knjige in podpira našo mlado literaturo, le priložnosti mu ponujaj. Poskusite in prepričali se bote! Zatorej svetujemo to le:

1. Gospodje založniki stavite vsakej slovenke knjigi ceno takó, da se bode mogla dobiti povsod po ravno tistej ceni. Kar zamorejo Nemci, Francozi, Angleži, vsi narodi, kaj bi ne zamogli tega tudi mi Slavjani, tudi mi Slovenci? To se lahko, prav lahko zgodi! Stavimo, da bi imela neka novo izdana knjiga veljati 48 kr.; kakor delajo tudi drugi založniki, prištevaj tej ceni še četertinko, to je 12 kr. in knjiga bo veljala sicer 60 kr., bode se pa dobivala povsod po 60 kr. in bode vendar še veliko boljši kup, kakor če moraš v daljno mesto po-njo pisati, poštnino in voznino plačevati.

2. Navada, da se knjige pošiljajo čitavnicam in znanim rodoljubom za razprodajo, naj se za vselej odpravi. To je sitno in zraven še sramotno: č. gospodje barantajo s knjigami za 10 odstotkov! Rodoljub za slovensko reč vse rad zastonj dela, ali časa mu zmanjkuje, da bi s takimi rečmi zlati čas tratil in ubijal. — Vse čitavnice in vse gg. rodoljube lepo prosimo, naj to opravilo prejemlje le pod tem pogojem, če se nova knjiga dobi tudi pri vseh mestnih knjigarjih in povsod po ravno tistej ceni. Po čitavnicah in po rodoljubih naj se slovenske knjige priporočajo in prodajo le tistim ljudem, katerih knjigarji ne poznajo in katerim novih knjig, pesem itd. niso poslali na ogled. Čitavnice in rodoljubi naj so razprodaji slovenskih knjig le samo podpora, ne pa poglaviti in edini pot. Gospodje, katerih se to tiče, preudarite in poskusite, da ne ostane naša beseda spet glas vpijočega v puščavi. Prepričali se bote, da pojde kupčija s slovenskimi knjigami veliko boljše izpod rok in da tudi v tej zadevi ni treba kamena lučati — na slovenski narod.

□ **V Celovcu**, 21. aprila. — Pri ondanji volitvi za mestno svetovavstvo se je le 24 volivcev od 292 udeleževalo. To je kaj slabo znamenje. Potlej pa hočejo meščani kmetom dober izgled dajati!? — Pri sv. Pavlu v Labudski dolini razsaja hud legar. V kratkem času jih je že 40 umerlo. Mislijo tudi nekaj bolnikov po železnici v tukajšnjo mestno bolnišnico spraviti, kar pa ne verjamemo. Po takem bi se huda bolezen prav lahko drugod zatrosila.

Danes popoldne ob petih je bil č. g. Jože Stucin, duhovni svetovavec, jubilan in dozdej beneficijat na Kalvariji, na mestnem pokopališču pokopan. Umerl je

po kratki bolezni v sredo, star 86 let, mašnik pa 61. Rojen je bil v Cerknem na Goriškem. — Vreme je zdaj prav prijetno in toplo. Včeraj je tudi prijeten dež zemljo okrepčal. Kakor slišimo, ni ozimina škode terpela.

Od srednje Mure. Ž. Postava in ravnopravnost je sicer ena in tista ali razlaga je skoro toliko-verstna, kolikor je svojevoljnih glav. Pred dvema letoma mi reče o priložnosti neke pritožbe gledé ravnopravnosti g. V. vr. svetovavec pri naši namestnji: „Pišite svoja slovenska imena in primke po svojem pravopisu prav v kerstne knjige — in prepira bo konec. Saj imate pravico do tega, ker vam je ravnopravnost po cesarskeji besedi zagotovljena, vaš pravopis po ministerstvu odobren in po šolah predpisan. Nam pa veleva postava, pri primkih na tanko kerstnega lista in zapisaka se deržati.“

To zdravo in pametno besedo postavnega in poštenega ptujca sem onih dob po „Novicah“ razglasil — naj bi se ne pozabila. Letos pa, ker je ravnopravnost z leti starša, prišel je od ravno tiste namestnije čisto drug ukaz, ki veleva, da se morajo vsi slovenski primki po nemškem pravopisu pisati, tedaj ne n. p. J. Pišec, temuč J. Pischetz, itd. To novico mi je nek naš nasprotnik smeje prvi pravil. Sodil sem, da je zgolj burka njegove dosetnosti ali kaka račica iz Gracarice ali njene tete. Kajti dosti dosti let že ne kupujem in ne prebiram ne teh ne drugih našeji ravnopravnosti in še veri sovražnih novin. Za take sam rad svoje denarje trositi in sovražnike podpirati, mi je prehudo izdajstvo. Naključno pa zvem nedavno, da omenjeni ukaz ni burka ali račica, temuč da je zares v novinah bil in se je tudi Mariborskemu škofijstvu posebno izročil, — temu utegne dva meseca biti. Tega preverjen zdihnem: „O ubogi cesar! Ti hočes pravičen biti, mnogo tvojih uradov in uradnikov pa ne! Ti hočes po podarjeni ravnopravnosti stare krivice popravljati, oni pa še le ne“!! Ljubljansko škofijstvo piše vsa imena krajev in duhovnikov le po slovensko v letošnjem šematizmu in Mariborsko bi se moralo slovenske pisave teh imen huje od greha varovati? To je od sile! Ali imamo tu drugega cesarja in drugo ravnopravnost?! Dajte že vendar enkrat Bogu, kar je božjega, cesarju, kar je cesarjevega in narodu, kar je narodovega! Saj vemo, kaj nam gre in česa se imamo deržati.

* **Iz Ljubljane.** K. — (Slovenščina po našem mestu.) Da bomo uspeh imeli v našem slovenskem jeziku, se nam je posebno ozirati, da bomo napredovali in da se je po tej poti za omiko prostega ljudstva mnogo storilo; te šole so le z malim izjemkom na čisto narodni podlagi osnovane. Največe zasluge si je po naši misli tukaj prislužil šolski svetovalec gosp. Dr. Močnik. Da pa še vse ni, kakor si želimo, izhaja dostikrat od tod, da imajo nekteri učitelji slabe plače in si mislijo svoj borni stan tudi s tem poboljšati, da po želji kakega visokega gospoda tuji nemščini še sedaj ne morejo slovo dati, ako ravno se je otroci čisto slovenskih staršev nič ne privadijo. Ko bi premislili, da jim tako ravnanje pri zaslužku nič koristilo ne bo, gotovo bi se bolj slovenščine poprijeli in tako bi ne le otroci nego tudi sami napredovali. Nekteri

teh učiteljev so pa že piletni, stare dobe navajeni in iz zgolj vnemarnosti sedajnim potrebam ustreči nočejo; pri tacih bomo morali, čeravno v našo škodo, poterpeti, da jim bo čas druge nadomestil. Oziraje se na ljubljanske šole, moramo posebno deško mestno šolo pri sv. Jakopu pohvaliti. Ondašnji vodja in učitelji vsi so v slovenščini sposobni in tudi veseli napredek učencev zdatno kaže, kaj učenje na narodni podlagi zmore. Pri tej priliki moramo tudi naznaniti, da je tej šoli visoko ministerstvo dovolilo, tudi privatne učence izpraševati in jim veljavna spričala dajati. Tudi nunska dekliska, po tem ljudske šole v Krakovem in pri sv. Petru še zadosti potrebam ustrezajo. Če se pa ozremo na glavno normalno, po tem na privatne deške in dekliske šole, nas pa v resnici serce boli, ko vidimo, kako se slovenščina le za vrata stavlja. Ali ni žalostno, če moramo priznati, da v Ljubljani na normalni v narodnih zadevah skorej nobenega sposobnega učitelja ne poznamo; nekteri slovenščino le poslednja leta sem komej po imenu poznajo. Sposobnosti učiteljev in učiteljic v privatnih šolah ne omenjamo, ker bi bilo treba prežalostni stan razodevati. Stan realke je nekako boljši, le ukaza potrebujemo, naj bi se nekteri predmeti tudi v slovenščini predlagali in svesti smo si, da bi precej šlo. Če se zadnjič ozremo na gimnazijo, moramo obžalovati, da služi in podučuje mnogo učenih Slovencev po različnih avstrijskih učiliščih, tukaj pa podučujejo našo mladino sicer spoštovani gospodje, ali slovenščina jim je tuja beseda. — Če se še enkrat nazaj ozremo, vidimo, da edina glavna mestna šola pri sv. Jakopu potrebam sedanjega časa gledé slovenskega jezika ustreza, vse druge so pa bolj ali manj pomanjkljive; tedaj je potreba, da se napakam v okom pride.

(Dalje pride.)

Dežele trojedine kraljevine.

Iz Varaždina. B. — (Županije na Hervaškem. Dalje.) Veliki bilježnik (Notar) in podbilježniki so res bili duša cele županije, pa so tudi še sedaj, kolikor dopuščajo sedajne dvolične politiške zadeve. Oni predlagajo in čitajo v skupščinah predmete, kateri naj se pretresajo; zapisujejo, kar se govori in skleplje; sestavljajo predstavitve (reprezentacije) na više oblasti in na kralja; izdelujejo osnove; pišejo zapisnike o stvarih, ki jih skupščina izročča odboru ali poverjenstvu; sestavljajo dopise drugim županijam in samostalnim občinam (municipijam). Zatorej se pa tudi za to čast volijo najizverstniji možjé, ki slové zavoljo pravoslovnega znanja in verstnega peresa.

Veliki odvetnik (advokat) in odvetniki županijski zastopajo županijo pri sodbah, stavljaajo pod tožbo vsakega, ki bi se v skupščini nezakonito in neustavno obnašal. V poprejšnjih časih se je vsak tak precej na mestu obsodil; tudi nadgledajo opravila sirotinska in skerbniška. Poprej so opravljali tudi opravila sedajnih deržavnih odvetnikov ali pravdnikov (Staatsanwalt).

Veliki blagajnik in blagajniki so oskerbovali opravila županijske blagajnice ali denarnice. Sedaj tega ni treba, ker je to delo visoki erar sam prevzel.

Ravno tako sedaj ni treba računarja, ker brez denarjev nima kaj računati.

Pismar (arkivar) in redjač (registrator) čuvata in vpisujeta vsa županijska pisma.

Do tod imenovani so častniki v pravem pomenu, sledeči pa so tako imenovani pogojniki, ker se ne volijo vsakega tretjega leta. Sem-le se štejejo:

Županijski lečnik in vidarji (zdravniki) po kotarjih (okrajih) imajo na skerbi zdravništvo in morajo vse siromake zastoj ozdravljati.

Županijski zemljomerec mora imeti naskerbi cesta in županijska poslopja, meri županijanom, kar je treba meriti, regulira potoke in reke, nadgleda stavilni red, itd.

Poverjenik varnosti (čuvalni poverjenik) s panduri čuva in varuje županijo hudobnih ljudi.

Nadzornik svilarstva skerbi za napredek v svilarstvu. Nadgleda murbinjake po celi županiji; skerbi, da se zasade, kjer jih še ni; razdeluje jajčica za svilne červice itd.

Zdravnik za živino ima poznano občno dolžnost.

(Dalje pride.)

Dalmacija. Deželna poslanca, gg. Klaić in Danilo, interpelirata v časniku „Nazionale“ deželnega poglavarja Mamula, v čem obstoje po Smerlingovem natočevanju njune krivde in kako se more tudi njuno obnašanje protiaustrijsko imenovati? Kaj zelo smo radovedni, kaj jima bode poglavar odgovoril. Molčal saj ne bo!

Ptuje dežele.

Pruska. Bismark se za nič ne meni, tudi za zadnji Frankobrodski sklep ne, po katerem naj bi Avgustenburški vlado v vojvodinah prevzel. Tako je pogumen, da ga še pred vojsko ni kar nič strah. Tudi Thiers je v Francoskem postavodajavnem zboru od njega rekel, da je nevaren za mir in pokoj v Evropi. Ukaz, naj bo postaja za pomorsko vojno zanaprej v Kielu, dosti očitvidno kaže, da gre krepko svojo pot naprej. Avstrija se mu je jela zdaj še le nekako ustavljati, ter bo poslala nekaj brodogva v izhodno morje; ali bode pa tudi mogla Bismarkovim namenom tako tje v en dan — vsa pota zadelati, je drugo vprašanje, na katero se zdaj še težko odgovarja.

Ruska. Konstantinova stranka neki spet večo moč in veljavo dobiva. Za Poljsko se nove naredbe pripravljajo. Vendar se pa temu stranke še močno upirajo, zlasti Muraviev, ki je zavolj svojih zaslug (!) celó v grofovski stan povzdignjen in je one dni nagloma v Petrograd pritekkel, da bi nove uravnave vničil. Nekteri pa so hotli vedeti, da je zavolj goljujij tje na opravičenje poklican. Naj je to ali drugo res, človeštvo ga je za vedno večne čase v černe bukve zapisalo! — V Petrogradu, pa tudi še v nekterih družij mestih, razsaja že dalj časa neka neznana kužna bolezen, ki ji severska ali sibiriska kuga pravijo. Govori in piše se mnogo o njej, ali zvedeti se še nič prav ne more, kaj in kako. Le to je zdaj gotovo, da hudo razsaja. Božje je maščevanje; On že ve, ktereга tepe! —

Turška. Bulgarcem, zlasti tem, ki so pred nekaj leti h katoliški veri prestopili, se zdaj jako slabo godi. Carigrajski patrijarh tega ne priznava ter jih ima še vedno za svoje podložne in sebi izročene ovčice. Ker se pravoslavni z dobrim uspehom zoper vladine naredbe branijo, naj bi plačali patrijarhov dolg, nagnajajo zdaj z vsó silo katoličane in jih hočejo do nazega — ostriči. Kdor ne plača, mora pri tej priči v ječo, v ktere jih je že sila veliko potaknjenih. Kako gerdo in nečloveško se ž njimi pri pobiranju ravá, pričá sledeča dogodba: Neki dan pride v vas, po imenu Stragovo, gerški škof s turškim sodnikom in nekterimi Gerki. Vaščani pa, zvedevši za bodoče goste, pobegnili so razun štirih prej ko mogoče v gore. Pobirači

so naleteli najprej na 84letnega starčeka, ki ni mogel uiti. Kaj počno ž njim? Zgrabijo ga, naredé germado, jo palijo z mokro hosto, in tišče starčekovo glavo v dim, škof pa ga vpraša: Hočeš-li patrijarhu pokoren biti, itd.? Kdlikorkrat je on z glavo pokimal, da ne, tolikokrat so ga bolj in bolj v dim potisnili in ognju primaknili ter zmirej bolj divje vpili: „Umrsti moraš, pasja duša, če ne boš slušal!“ — Od prehudih bolečin se je starček zgrudil in pustili so ga na pol mertvega ležati, ter so šli naprej morebiti ravno take gerdobije počenjat. — Oh, kedaj bo že napočilo našim slovan-skim bratom pod turškim polomesecem zlatorumeno jutro boljše in srečnejše prihodnosti!

Francoska. Tudi v postavodajavnem zboru so po dolžih debatah (razgovorih) dognali zdaj, kaj naj se na prestolni ogovor cesarju odgovori. Dozdajna večina je skorej v vseh rečeh zmagala in zvonec nosila. Potegovala se je sicer tudi opozicija krepko za svoje liberalne osnove, ali ni jej še šlo srečno izpod rok. Vlada in ž njo tudi večina poslancev ne pusté še pikice ne od svojih namér, — pa je viža vun! Sicer se pa tudi v vseh rečeh ne vjemamo z liberalnimi govorniki. Kar je govoril veliki prijatelj princa Plon-plona, Gé-rul (Gueroult), o samostanih, govoril je morebiti veliki množici današnjih liberalcev vseh krajev in dežel prav tako iz serca, nam katoličanom pa gotovo ne, velikoveč se nam zdi to nekako kolosalno bledenje in še celo skerbno vprašamo, ali ne bi bilo morda pametno, da bi ga ogledali, ali ima še zdrave možgane, ali ne? Kajti kdor kaj tacega terdi, kakor G., zdi se nam zelo zelo — pricverknjen. Jasno, določno, pravično pa lepo je dokazoval v dolgem govoru sloviti državnik in zgodovinar Thiers, da je septemberska pogodba kaj dvolična, da je zedinjena Italija nevarna sosebno za Francosko, da je treba z Avstrijo zveze iskati in da je papežu treba posestva, da nikomur ni podložen. Omahljivim Italijanom ni nič upati! Tako Thiers. Ni se tedaj treba čuditi, da so liberalci kakor besni nanj planili in ga — glojejo, kar morejo, ker se je prederznil svoje menenje tako točno izreči. — Kaj pa vlada prav za prav namerja, se bo še le pokazalo. Napoleon je tudi to adresu 17. t. m. dobrovoljno sprejel. 25. pa misli že v Algir odriniti. Med tem je odšel Persinji v Rim, da poizve, kaj in kako. Tudi cesarica sama namerja tje. Mislimo pa, da ostane papež nepremakljiv in tudi v Rimu, dasi jih že tudi mnogo strastno ugibuje, Bog ve kam da pojde—v pregnanstvo.

Amerika. Po najnovejših novicah se bliža strážna vojska med severniki in jugovci svojemu koncu. General Grant je vzel po tridnevni bitvi Richmond, veliko mesto jugovcev, in pa Petrograd. Najberže se bodo še pred mestom Linčburgom dobro spopadli, kjer se je zdaj puntarska armada vtaborila in čaka osodopolne zadnje morije. Vse govori, da bode skorej. Potem pa so spet rešene po štiriletni vojski zedinjene države in zvedeli bodo vsi, da federalizem ni pogubljiv in kak—rebodigatreba! Amerikanci tudi hočejo potem mirovat, če so jim drugi pravični! Pa tudi v Evropi, v naših krajih, se bo hitro marsikaj na boljše obrnilo, zlasti kar se pavole tiče, in pa preseljevanja v Ameriko, ker je toliko tisuč ljudi vojska ukončala. Nismo sicer tih misel, da bi se na vrat na nos to preseljevanje priročalo, ali kjer so okoliščine take, da si človek več pomagati ne vé, naj že gre v božjem imenu iz domačije, veidar pa naj vse 2krat prej dobro preudari!

Razne novice.

Kakor nam naznanila iz Ljubljane povedo, bila je „beseda“ v pomoč Notranjcem kaj sijajna. Gledišče je bilo prepolnjeno. Izverševalo se je tudi vse lepo po izdanem oznanilu. Dohodki znašajo 629 gld. 10 kr. — L. 1775 je bila tudi prav dolga in ostra zima. 18. aprila so se še neki dobro dersali, meseca majnika se je še le zamoglo sejati. Letina je bila pa vendarle prav dobra, in žetev kaj malega kasneje, kakor po navadi. — Za gotovo se pripoveduje, da je komisija, ki ima izdelati načert za Zemun-Reško železnico, nagloma razpuščena. To kaže, da spet drug veter piše in se Hervatom ovire stavijo. Tudi mi bi zelo obžalovali, če bi to čerto vničili in si kako drugo poiskali.— Č. O. Bilimek, znan naravoslovec in bivši profesor v vojaški akademiji v Novem mestu blizo Dunaja, bil je od cesarja Maksa v Mehiko poklican, kamor se je tudi že podal. — V Terstu je meseca januarja začel izhajati škofijski list z imenom: „Curia episcopalis Tergesti“, v latinskem jeziku, enkrat v mesecu na 2 polah v osmerki in velja za celo leto 2 gold. — Hervaški učenik, g. V. Mařík, bode konec junija na svitlo dal „zemljopis trojedine kraljevine“ za rabo v narodnih šolah. Naročnina znaša 60 kr. — Hervaška dvorska kancelarija je dovolila 500 gld. v ta namen, da se poiščejo gróbi narodnih hervaških kraljev na Slunjskih razvalinah blizo mesta Spljeta v Dalmaciji. — V zadnji ameriški bitvi je obležalo na bojišču 22 tisuč mertvih in ranjenih: 15.000 jugovcev in 7.000 severnikov. Zmagavci so dobili tudi 150—200 topov, potem veliko smodnika, svinca in železnih reči. Zemlja je bila neki vsa z orožjem pokrita, ker pometali so jugovci vse od sebe, da so lože utekli. —

Slovstvene. Ravnokar je doveršil slavnoznani dr. Miklošič preimenitno slovstveno delo, staroslovenski slovar. Radostni to naznanjamo častitim bravcem, zlasti prijateljom slovenskega slovstva, naj si ga omislijo prej ko mogoče, ker potem bi lahko že prepozno bilo. M. del nam ni treba priporočevati, priporočajo se sama zadosti. Slovar velja po bukvarnicah 24 gld. pri g. pisatelju na Dunaju pa je dobiti za polovico, to je samo za 12 gld. V Ljubljani ga prodaja bukvar Lerher po 18 gld.

Vatikanski ali Assemanov Evangelistar od dr. Fr. Račkega je tudi že dotiskan in bode, kakor „katol. List“ pravi, v nekoliko dneh na svitlo prišel.

Duhovske zadeve.

Kerška škofija: Umerl je č. g. Jožef Stucin, beneficijat, itd. pri sv. Križu zunaj Celovca. R. J. P.!

Goriška nadškofija: V začasni pokoj se podasta č. č. g. g. Jožef Furlani, mestni kaplan pri sv. Ignaciju, in Jožef Zupančič, kaplan v Št. Kancijanu.

Teržaška škofija: Č. g. Jakob Bokatič, bivši oskerbnik fare na Humu (Holmu, Colmo), postavljen je ravno tam za fajmoštra. Č. g. Miha Peternel, dozdam v začasnem pokoju, šel je za kaplana in šolskega učenika v Petrovijo.

Umerla sta: V. č. g. Franc Koverlica, dekan in fajmošter v Pičnu (Pedena), in č. g. Martin Križman, škofijski tajnik v Terstu. R. J. P.!

Dunajska borsa 21. aprila 1865.

Novi zlati	5.13 1/2
Srebro	106.25